

Fyren EkAlmens Trygghetsplan

mot diskriminering och kränkande behandling
för skola och fritidshem

2018/2019

Fyren EkAlmen vägleder eleven att finna verktyg och mod att möta och utveckla framtiden, genom våra ledljus trygghet, ansvar, drivkraft och självkunskap.

Innehållsförteckning

Vår värdegrund och gemensamma grundsyn	3
Gemensamma begrepp	4
Vårt trygghetsarbete	5
Mål för verksamheten:	5
Trygghet	5
Ansvar	5
Drivkraft	5
Självkunskap	5
Anmälan	5
Främjande arbete	6
Metoder för det främjande arbetet:	6
Personalutbildning	6
Navigeringsveckor	6
Samtal	6
Skönlitterär läsning	7
Relationsfrämjande insatser mellan elever	7
Elevers delaktighet	8
Skolans ordningsregler – Fyrens farled - GOA	8
Maktspel, kamratkulturer och banalisering	8
Rastaktiviteter	9
Kapprum och omklädningsrum	9
Förebyggande arbete	9
Metoder för det förebyggande arbetet:	9
Kartläggning	9
Rastvärdar och rastlekvärdar	10
Åtgärdande arbete	10
Metoder för det åtgärdande arbetet:	10
Uppsikt och upptäckt	10
Samtal	11
Dokumentation	11
Trygghetsteam	11
Diskriminering	11
Kön och könsöverskridande identitet eller uttryck	11
Etnisk tillhörighet	12
Religion och annan trosuppfattning	12

Funktionsnedsättning	12
Sexuell läggning	13
Ålder	13
Utreda, dokumentera och åtgärda diskriminering	13
Sammanfattning	13
Årshjul över trygghetsaktiviteter 2018	14
Fyren EkAlmens rutiner vid anmälan av kränkningar – <i>bilaga 1</i>	17
Fyrens Farled och värdegrund – <i>bilaga 2</i>	19
Trygghetsenkäten – arbetsgång – <i>bilaga 3</i>	19
Läsning under Navigeringsveckorna – <i>Bilaga 4</i>	20
Skönlitterära tips + filmtips – <i>bilaga 5</i>	21

Vår värdegrund och gemensamma grundsyn

Fyrens värdegrund

Alla elever och all personal på Fyren ...

- ... är lika värdefulla och har samma rätt att känna sig trygga.
- ... har samma rätt att trivas och utveckla goda relationer.
- ... har samma rätt att bli bemötta med hänsyn, respekt och uppmuntran.
- ... har samma rätt till kunskap och personlig utveckling utifrån sina förutsättningar.
- ... har samma rätt till en lugn och stimulerande miljö.

På Fyren vill vi skapa goda sociala relationer som omtanke, bekräftelse, tillit och respekt mellan elever, all personal och föräldrar.

Vi lägger stor vikt vid vår trygghetsplan som all personal på skolan arbetar efter för att motverka alla typer av diskriminering, trakasserier, kränkande behandling och mobbning.

En grundläggande mänsklig rättighet är rätten till likabehandling. Alla elever på Fyren EkAlmen ska ha samma rättigheter – flickor som pojkar och oavsett etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning. Ingen elev ska heller behöva utsättas för kränkande behandling eller mobbning. För att skapa ett sådant klimat krävs både ett väl fungerande främjande och förebyggande arbete men också en akut åtgärdande arbetsgång där all personal på skolan är delaktig och engagerad. Rektor är huvudansvarig för allt trygghetsarbete på skolan.

Den viktigaste framgångsfaktorn mot kränkande behandling och mobbning på en skola är, enl. skolverkets utvärdering av metoder mot mobbning (2011), att *"all personal och alla elever är medvetna om hur man agerar vid kränkningar och mobbning, att alla är delaktiga och att arbetssättet är förankrat i hela personalgruppen och bland eleverna"*.

Utvärderingen visar också att olika insatser har olika effekt för att motverka mobbning av flickor eller pojkar.

Därför har **Trygghetsplanen mot diskriminering och kränkande behandling** utarbetas av personalen på skolan och utvärderas och revideras av personal, elevråd och föräldraråd efter varje läsår. Eleverna genomför två ggr/läsår en trygghetsenkät som bl.a visar otrygga platser på skolan/skolgården. Dessa platser blir sedan utgångspunkt för den förebyggande delen av trygghetsplanen som handlar om uppsikt och upptäckt. Eleverna är också med och utvärderar olika trygghetsaktiviteter som ex. vänskapsdagar. Detta fungerar sedan som utgångspunkt för nästkommande trygghetsplan.

All personal på skolan arbetar efter denna plan för att motverka alla typer av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Alla elever har rätt till en trygg skolgång. Detta är en viktig utgångspunkt för vårt arbete på Fyren EkAlmen och en förutsättning för en god inlärningsmiljö.

Gemensamma begrepp

Fyren EkAlmen innefattar *både skola och fritidshem*.

"Du kan vara utsatt för *kränkande behandling* om någon skickar elaka mail eller sms, om du upprepade gånger blir retad för något eller om du inte får vara med de andra. Självklart är också våld, som slag, sparkar, knuffar och hot kränkningar. Om du upprepade gånger blir utsatt för kränkningar brukar det beskrivas som *mobbning*. Om du blir kallad "jävla svartskalle", "bög" eller "hora" kan du vara utsatt för *diskriminering eller trakasserier*." (Barn- och elevombudsmannen – Skolverket)

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt. Båda har koppling till någon av diskrimineringsgrunderna som innebär kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning.

Med *direkt diskriminering* menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Indirekt diskriminering kan ske genom att alla behandlas lika, t.ex. när skolan tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev utifrån någon av diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier är en behandling som kränker en elevs värdighet och som har koppling till någon av de skyddade diskrimineringsgrunderna, det vill säga kön, funktionshinder, sexuell läggning, etnisk tillhörighet och religion eller annan trosuppfattning. Om någon ur personalen utsätter en elev för trakasserier kallas det för diskriminering.

Kränkande behandling innebär en medveten kränkning av en elevs värdighet som *saknar* koppling till en diskrimineringsgrund. *Trakasserier och kränkande behandling* kan t.ex. uttryckas genom nedsättande tilltal, ryktesspridning, förlöjliganden, fysiskt våld, utfrysning

eller hot. Ord och kroppsspråk kan också vara kränkande.
Mobbning är när den kränkande behandlingen satts i system eller upprepas.

Vårt trygghetsarbete

Mål för verksamheten:

Ingen elev eller vuxen på Fyren EkAlmen ska utsättas för trakasserier eller kränkande behandling av andra elever eller personal på skolan.

Ingen elev på Fyren EkAlmen ska utsättas för diskriminering av vuxna på skolan pga kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, könsöverskridande uttryck eller identitet och ålder.

Skolans trygghetsarbete genomsyras av **våra fyra ledljus:**

Trygghet

Eleven känner trygghet i att vi alltid arbetar aktivt med att komma till rätta med diskriminering, trakasserier, kränkande behandling och mobbning på vår skola.

Ansvar

Eleven tar ansvar för sitt eget språkbruk och handlande, med hjälp av oss vuxna, för att undvika trakasserier och kränkande behandling.

Drivkraft

Elever är med och planerar, genomför och utvärderar olika gemenskapsfrämjande aktiviteter för att förebygga att trakasserier och kränkande behandling uppstår. Att vara delaktig är en stor drivkraft.

Självkunskap

Eleven lär sig att reda ut konflikter på ett bra sätt och förstår konsekvenserna av sitt språkbruk och handlande gentemot andra.

Våra fyra ledljus och vår värdegrund är en viktig del i det vardagliga arbetet på skolan.

På Fyren EkAlmen har vi valt att organisera vårt trygghetsarbete utifrån de tre utgångspunkterna **främjande, förebyggande och åtgärdande arbete**. Det finns också en specifik del som berör diskriminering.

Det **främjande** arbetet beskriver vårt vardagliga värdegrundsarbete för att få ett tryggt klimat på skolan. Det **förebyggande** arbetet beskriver vårt trygghetsarbete utifrån upptäckta riskområden och det **åtgärdande** arbetet beskriver hur vi på skolan tar itu med de problem som uppkommit.

Anmälan

En god samverkan mellan skola och vårdnadshavare är en förutsättning för att framgångsrikt stoppa trakasserier och kränkande behandling. Vårdnadshavare kontaktar i första hand sitt barns lots och i andra hand trygghetsteamet eller rektor då man misstänker att en elev utsätts för trakasserier eller kränkande behandling av en annan elev. Om eleven blivit utsatt för diskriminering eller kränkningar av personal på skolan kontaktas

rektor.

Främjande arbete

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i skolan. Det främjande arbetet syftar till att förstärka respekten för allas lika värde, och omfattar alla diskrimineringsgrunderna. Arbetet riktas mot alla elever och bedrivs utan förekommen anledning. Det främjande arbetet är en naturlig del i vardagen för att alla elever ska känna sig trygga på skolan och utvecklas utifrån sina förutsättningar.

Metoder för det främjande arbetet:

Personalutbildning

Vid varje läsårsstart ägnas tid till diskussioner om trygghetsarbetet på skolan, så att skolans arbetssätt är förankrat i hela personalgruppen. Trygghetsarbetet finns med som en stående punkt på regelbundna personalkonferenser. *Ansvar: Rektor och ledningsgruppen*

Utvärdering: *Vi starten av läsåret 17/18 har trygghetsplanen diskuterats och utvärderats av personalen under en kompetensutvecklingsdag. Varje vecka finns elevernas trygghet med på agendan på konferenser, vilket ibland har lett till olika åtgärder för att öka tryggheten bland eleverna.*

Navigeringsveckor

De tre första veckorna varje läsår, kallar skolan för navigeringsveckor. Under dessa veckor fokuseras arbetet på kartläggning av elevernas kunskaper, men också på trygghetsarbete. Bokstäverna i GOA lyfts fram i alla basgrupper och kamratövningar både i basgrupp och ankare genomförs under dessa veckor för att eleverna ska känna sig trygga på skolan. Det är också viktigt att eleverna vet vad trygghet innebär och hur det känns att vara trygg.

Samtal

För att försäkra oss om att eleven känner sig trygg i skolan, och också kunna följa upp saker som händer, arbetar vi systematiskt med samtal – lotssamtal en gång i månaden. Det är ett samtal där främst elevens sociala utveckling men också kunskapsutveckling är i fokus och där den vuxne pedagogen (elevens personliga lots) vägleder i samtalet för att eleven ska hitta sin väg mot stärkt självkänsla och självförtroende. Eleverna samtalar enskilt med sin personliga lots var fjärde vecka under hela läsåret, för att på så sätt få hjälp i sin egen personliga utveckling. Då finns också möjlighet att prata om saker i förtroende. Som dokumentationshjälp använder vi oss av "Fyrenboken". Under utvecklingssamtalet som sker en gång per termin, tillfrågas alltid eleven om sin egen trygghet på skolan. *Ansvar: Lots*

Utvärdering: *Elevrådet är nöjda med lotssamtalen, tycker att man kan påverka innehållet i samtalet, vet nästa steg vad man ska göra, känner sig trygg med lotsen. Några elever upplevde att deras lotssamtal ofta sköts upp och att det blev längre mellan gångerna än en månad.*

Konflikter och kränkande situationer som uppstår bland eleverna, reds alltid ut tillsammans med elev och pedagog i anslutning till att skolan fått kännedom om situationen. Utifrån situationens innehåll och storlek kontaktas vårdnadshavare ibland och ibland inte. Vid tillfällen där vårdnadshavare kontaktas dokumenteras händelsen. *Ansvar: Samtliga pedagoger*

Generella samtal om hur man är mot varandra i basgrupperna för att skapa trygghet, där eleverna är med och ger förslag på ev. förändringar, sker kontinuerligt av samtliga pedagoger. *Ansvar: Arbetslagen*

Skönlitterär läsning

Vid skolstart, under navigeringsveckorna, läses utvalda böcker i varje basgrupp med teman som vänskap och mobbing. (Bilaga 4)

Inom svenskämnet ramar används regelbundet skönlitterär läsning för att förmedla grundläggande demokratiska värderingar som rättskänsla, tolerans, ansvarstagande, förståelse och medmänsklighet till våra elever. Utifrån läst litteratur förs sedan samtal och diskussioner om värderingar tillsammans med eleverna. *Ansvar: Undervisande i svenska*

Utvärdering: *Elevrådet tycker att böckerna är bra. Innehållet diskuteras i en del basgrupper och i andra inte.*

Relationsfrämjande insatser mellan elever

Regelbundet i vardagen genomförs relationsfrämjande aktiviteter i olika sammanhang både i skolan och fritidshemmet. Vid flera av tillfällena deltar elever i planering och genomförande av aktiviteterna. Ex. vid äventyr och barnens val på Hamnen.

För att ingen elev ska känna sig utanför och bortvald, är det pedagogerna på Fyren EkAlmen som gör olika gruppindelningar och placeringar.

Utvärdering: *Elevrådet tycker att det är bra eftersom ingen blir utanför. Eleverna tror också att det blir bättre arbetsro då pedagogerna väljer placering då risken annars blir att man pratar för mycket med kompisarna man sitter med om man valt själv.*

Vid lagindelningar i olika sammanhang använder vi oss av "Fyrenblandningen" som innebär att slumpen avgör indelningen istället för val.

Utvärdering: *Elevrådet tycker att det är bra med Fyrenblandningen, så att ingen behöver bli vald sist och kanske bli ledsen*

För att eleverna ska känna sig trygga och få möjlighet att lära känna elever i andra basgrupper och ankare och i alla åldrar, arbetar vi några gånger under läsåret i tvärgrupper i basgruppen, ankaret och över hela Fyren, s.k. vänskapsgrupper, där elever från olika basgrupper ingår.

Ansvar: All personal tillsammans med elever

Utvärdering: *Elevrådet tycker att det har varit roliga och bra aktiviteter. Man lär känna fler barn och då ökar tryggheten.*

Elevers delaktighet

Under läsåret planeras, tillsammans med elever i åk 5, ett fortlöpande trygghetsarbete, vilket innebär att eleverna i åk 5 genomför ett äventyr för de yngre eleverna som sträcker sig över delar av läsåret.

Ansvar: Personalgrupp tillsammans med elever i åk 5

I början av läsåret planerar och genomför åk 6 en lek dag för yngre elever.

Ansvar: Personalgrupp tillsammans med elever i åk 6

Utvärdering: Under läsåret 17/18 genomfördes ett trygghetsarbete som sträckte sig över hela läsåret. Elever i åk 5 planerade och genomförde ett äventyr för alla barn på Fyren som avslutades på våren. Under läsåret genomfördes regelbundna trygghetsdagar där eleverna var indelade i trygghetsgrupper inom sitt ankare och förberedde sig inför det kommande äventyret.

Under navigeringsveckorna genomfördes olika samarbetsövningar i de olika basgrupperna och ankarna.

Efter Valborgsmässofirandet genomfördes ett gemensamt disco där elevrådet var ansvariga.

Förra läsårets förskoleklass-representanter tyckte det var bra när de äldre eleverna genomförde ett äventyr tillsammans med dem. Man lärde känna de stora barnen. Det kändes tryggare att möta dem på skolgården.

Skolans ordningsregler – Fyrens farled - GOA

Skolans ordningsregler – Fyrens farled - bidrar till trygghet och trivsel och utgör tillsammans med vår värdegrund, utgångspunkten för hur vi bemöter varandra på skolan. Reglerna är gemensamma och vid varje skolstart diskuteras och förankras dessa i personalen och tillsammans med eleverna. Om en elev vid upprepade tillfällen inte följer Fyrens farled ansvarar elevens lots för extra lotssamtal och kontakt med vårdnadshavare. Vi försöker konkretisera farleden för eleverna genom att benämna olika handlingar med våra värdeord i GOA: **Glädjespridare – Omtänksam – Ansvarsfull.**

Ansvar: Ledningsgrupp och personal tillsammans med eleverna

Utvärdering: Elevrådets representanter är alla medvetna om GOA och dess innebörd.

Maktspel, kamratkulturer och banalisering

För att motverka maktspel och osunda kamratkulturer arbetar vi regelbundet med vår farled och värdegrund genom regelbundna diskussioner med eleverna.

Vi uppmärksammar elevernas kamratrelationer under de regelbundna lotssamtalen för att förstå hur kamratrelationerna byggs upp och upprätthålls. Vi synliggör och diskuterar problem och osunda situationer tillsammans med arbetslag och elever.

Vid lagspel använder vi inte hejramsor. Vi buar inte heller åt varandra, eftersom vi vill

bygga en positiv anda mot varandra.

Vi har också utarbetat en strategi hur vi alltid delar lag på Fyren – ”Fyrenblandningen”. Denna är väl känd bland alla elever och all personal på skolan.

Vi uppmärksammar hur lagindelningen sker när vuxna inte finns med från start genom att finnas vid fotbollsplanen och samtala med eleverna om syftet med ”Fyrenblandningen”.

Ansvar: All personal och lotsar

För att motverka banalisering av kränkande händelser, reagerar alltid all personal omedelbart på situationer som inte följer vår farled och värdegrund. Vid dessa situationer sker samtal med inblandade elever och i vissa fall även med vårdnadshavare, då även händelsen dokumenteras. Samtalen följs upp vid kontinuerliga lotssamtal. *Ansvar: All personal*

Rastaktiviteter

Rastlekvårdarna organiserar och genomför varje dag planerade rastaktiviteter där alla elever har möjlighet att delta. Aktiviteterna utgår från skolgården vid rastlekvagnen.

Rastvärdarna har ett övergripande tillsynsansvar under rasterna. Rastvärdarna ser till att sprida ut sig i de olika zonerna på skolgården.

Rastlekvårdar använder rosa västar, rastvärdar och resurspedagoger använder gula västar för att vara synliga på skolgården.

Ansvar: Rastlekvårdar och rastvärdar

Utvärdering: I slutet av ht -17 genomfördes en förändring i rastvärdsschemat, som innebär att alla fritidspedagoger är rastvärdar på förmiddagsrasterna och att lärarna finns ute på lunchrasterna. Detta för att försöka öka vuxennärvaron på rasterna. Elevrådet tycker att det är tydligt och bra med olika västar och att det känns tryggt på rasterna.

Kaprum och omklädningsrum

Så ofta som möjligt finns någon pedagog i elevernas kaprum i början och slutet av rasten, samt i omklädningsrum, för att förebygga otrygga situationer.

Utvärdering: Elevrådet tycker att det är bra att vuxna är i kaprummet. I någon grupp fanns det ingen vuxen i omklädningsrummet, men enligt eleven var det alltid lugnt där.

Förebyggande arbete

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling och omfattar endast områden som i en kartläggning av verksamheten identifierats som riskfaktorer.

Metoder för det förebyggande arbetet:

Kartläggning

Två ggr per läsår gör eleverna en kartläggning av skolans arbetsmiljö, där också otrygga platser uppmärksammas. Kartläggningen görs genom en elevenkät i oktober och maj.

Personalen genomför en trygghetsenkät en ggn under läsåret. Resultatet av kartläggningen analyseras av trygghetsteamet och bearbetas tillsammans med ankare och lotsar. Se bilaga 4

Utvärdering: I december 2017 genomfördes en ny trygghetsenkät, som visade sig vara alltför omfattande och svår, så den omarbetades inför vårterminen. Kartläggningen på vårterminen visade att de flesta elever trivs och känner sig trygga på Fyren.

Vid den årliga revideringen av "Planen mot diskriminering och kränkande behandling" utvärderas tidigare insatser. **Ansvar: Trygghetsteamet**

Rastvärdar och rastlekvärdar

All personal på skolan deltar i rastvärds- eller rastlekvärdsarbetet. Skolgården är indelad i olika rastvärdszoner där rastvärden rör sig bland eleverna.

Skolans rastvärdssystem bygger på vår kartläggning av otrygga platser. Extra uppmärksamhet finns runt de platser som framkommit som otrygga på skolgården. Rastvärdarna är synliga med västar och vistas bland eleverna medan rastlekvärdarna, som bär en annan typ av västar, deltar i deras aktivitet.

Ansvar: Trygghetsteamet tillsammans med rastvärdar/rastlekvärdar

Utvärdering: Läsårets kartläggningar bland eleverna visar Otrygga platser (enligt Båten/Vattnet): Fotbollsplanen, området runt sandlådan, gungan, bandyplan, vändplan, kingplaner (utanför Kustens ingång, kompassen, fyren)

I slutet av ht -17 genomfördes en förändring i rastvärdsschemat, som innebar att alla fritidspedagoger är rastvärdar på förmiddagsrasterna och att lärarna finns ute på lunchrasterna. Detta för att försöka öka vuxennärvaron på rasterna.

Elevrådet tycker att det är tydligt och bra med olika västar och att det känns tryggt på rasterna.

Vi pratar ofta om att rastvärdarna behöver tänka på att röra sig runt eleverna på rasterna och inte stå tillsammans och prata med varandra.

Åtgärdande arbete

Det åtgärdande arbetet kräver goda rutiner för att upptäcka, utreda och åtgärda trakasserier eller kränkande behandling. Arbetet ska påbörjas genast när det kommit signaler om att en elev känner sig utsatt och innebär att skolan måste vidta åtgärder som dokumenteras och utvärderas för att förhindra att kränkningarna upprepas.

Metoder för det åtgärdande arbetet:

Uppsikt och upptäckt

Personalen har en gemensam uppfattning om vad som menas med trakasserier och kränkande behandling och vad de som vuxna i skolan ska reagera på. Personal som upptäcker någon form av kränkande behandling agerar så snabbt som möjligt enligt våra rutiner. **All personal** på skolan är en vuxen bland eleverna och är lyhörda för klimatet i

grupper och på raster och i samtal med elever och vårdnadshavare.

Ansvar: All personal

Samtal

Konflikter och kränkande situationer som uppstår bland eleverna, reds alltid ut tillsammans med elev och pedagog i anslutning till att skolan fått kännedom om situationen. Utifrån situationens innehåll och storlek kontaktas vårdnadshavare ibland och ibland inte. Vid tillfällen där vårdnadshavare kontaktas dokumenteras händelsen. *Ansvar: Samtliga pedagoger*

Dokumentation

Pedagogerna ansvarar för dokumentation i situationer som uppstår mellan elever där vårdnadshavare kontaktas. Det är också viktigt att dokumentera den uppföljning som sker i ärendet. Trygghetsteamet ansvarar för att dokumentera alla utredningar, åtgärder och uppföljningar som sker i deras åtgärdande arbete. I arbetet använder vi Fyrens Trygghetstrappa och de mallar som finns angivna där.

Trygghetsteam

Bland skolans personal finns ett trygghetsteam som ansvarar för det åtgärdande arbetet mot upprepade trakasserier eller kränkande behandling. Under navigeringsveckorna presenteras skolans trygghetsteam för alla elever, samt vid höstens föräldramöte. Teamet arbetar utifrån tydliga rutiner för hur man ska agera i samtal med den som utsätter och den som blivit utsatt. Alla elever ska veta vilka som ingår i trygghetsteamet och vilka rutiner man arbetar efter. *Se bilaga 1*
Trygghetsteamet ansvarar för att ett ärende utreds skyndsamt och att ev. åtgärder sätts in. Någon ur trygghetsteamet finns alltid tillgänglig för elever eller vårdnadshavare under en bestämd tid varje vecka.

Ansvar: Trygghetsteamet

Utvärdering: *Trygghetsteamet har under navigeringsveckorna varit i alla basgrupper och presenterat sig. De har också presenterats under föräldramöte. Trygghetsteamet har sedan läsåret 16/17 haft en stående tid då elever och VH kunnat komma i kontakt med trygghetsteamet. Detta har utnyttjats ytterst lite.*

Diskriminering

Diskriminering betyder att ett barn eller en elev blir missgynnad av skäl som har samband med de lagskyddade diskrimineringsgrunderna. Det är endast de vuxna i verksamheten som kan göra sig skyldig till diskriminering eftersom elever inte kan diskriminera varandra i juridisk mening

Kön och könsöverskridande identitet eller uttryck

Skolan ska förebygga och förhindra köns/könsöverskridande diskriminering genom att

- endast använda rena tjej- och killgrupper när det anses ha ett klart uttalat syfte och underlättar för eleverna.
- fokusera på att alla individer är unika och har olika förmågor och styrkor oberoende av könsidentitet för att ge alla elever möjlighet till lika stort utrymme och inflytande i verksamheten.
- vara lyhörda och uppmuntra alla elevers tankar och idéer, utan att begränsas av stereotypa könsroller
- Uppmuntra alla elevers lekar utan att begränsas av stereotypa könsroller
- vara medvetna om hur ordet fördelas mellan tjejer och killar i både skola och fritidshem
- alla elever turas om att ansvara för olika uppdrag såsom matros, ankaransvar, kioskansvarig mm
- elevrådets representanter utses genom lottning
- undvika könsstereotypa namn på gemensamma utrymmen såsom toaletter, olika typer av lekrum osv.

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas att någon tillhör en grupp personer med samma nationella eller etniska ursprung. Man kan ha flera etniska tillhörigheter.

Skolan ska förebygga och förhindra etnisk diskriminering genom att

- informera om att det finns möjlighet att få tolkhjälp vid samtal och möten på skolan.
- möjliggöra för modersmålsundervisning på skolan
- ta vara på elevers olika språk och kulturer i undervisningen

Religion och annan trosuppfattning

Undervisningen i skolan ska enligt läroplanen vara icke-konfessionell och skolan får inte missgynna någon elev på grund av hans eller hennes religion. Begreppet *annan trosuppfattning* innefattar uppfattningar som har sin grund i eller har samband med en annan livsåskådning som anses ha ett naturligt samband med eller vara jämförbara med religion.

Skolan ska förebygga och förhindra religionsdiskriminering genom att

- diskutera fördomar och stereotypa föreställningar om olika religiösa grupper som kan förekomma i samhället, media eller olika undervisningsmaterial, tillsammans med eleverna i vardagen

Funktionsvariation

Funktionsvariation är varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Skolan ska förebygga och förhindra diskriminering av funktionsvariation genom att

- alltid planera verksamheten så att alla kan delta oavsett funktionsvariation.
- diskutera fördomar och stereotypa föreställningar om olika funktionsvariation som kan förekomma i samhället, media eller olika undervisningsmaterial, tillsammans med

eleverna i vardagen.

Sexuell läggning

Med sexuell läggning menas homosexualitet, bisexualitet och heterosexuallitet. Skolan har ett särskilt ansvar att förmedla samhällets gemensamma värdegrund till eleverna. Det inkluderar arbetet om rätten till likabehandling oavsett sexuell läggning. Skolan ska förebygga och förhindra könsdiskriminering genom att

- vara lyhörda och uppmuntra alla elevers tankar och idéer, utan att begränsas av stereotypa föreställningar som baseras på sexuell läggning
- diskutera fördomar och stereotypa föreställningar om människor baserat på sexuell läggning, som kan förekomma i samhället, media eller olika undervisningsmaterial, tillsammans med eleverna i vardagen.

Ålder

Diskrimineringslagen förbjuder diskriminering som har samband med ålder. Skolan ska förebygga och förhindra åldersdiskriminering genom att

- respektera alla elever och vuxna oavsett ålder
- lyssna på alla elever och vuxna oavsett ålder
- samtala med elever som uttrycker sig kränkande om andra pga ålder i olika vardagssituationer.

Utreda, dokumentera och åtgärda diskriminering

När diskriminering och trakasserier mot elev eller annan personal sker av anställd, är skolan skyldig att utreda och vidta åtgärder samt säkerställa att det inte sker igen. Rektor och ledningsgruppen "Bryggan" är ansvariga för utredningen och för att detta anmäls till huvudmannen.

Rektor och någon mer i ledningsgruppen samtalar dels med den utsatte, och dels med den anställde om händelsen och kommer sedan fram till vidare åtgärder.

"Utredningens omfattning och metod måste anpassas till hur varje fall ser ut. Utredningen måste leda fram till åtgärder och man kan inte låta saken bero om de inblandade lämnar motstridiga uppgifter."(Skolverket)

Dokumentation av ärendet ska göras av någon i ledningsgruppen, där det framkommer vad som hänt och vilka åtgärder som vidtas och varför.

Uppföljning av ärendet sker kontinuerligt under kaptenssamtal med den anställde.

Sammanfattning

Alla vuxna på skolan är väl medvetna om skolans Trygghetsplan mot diskriminering och kränkande behandling.

Alla vuxna på skolan kräver nolltolerans mot diskriminering, trakasserier och kränkande

behandling och ska agera, ta ansvar och vara lyhörda inför elever och föräldrar. Alla vuxna arbetar utifrån Fyrens värdegrund. Alla vuxna i skolan arbetar främjande, förebyggande och åtgärdande utifrån Trygghetsplanen.

Varje läsår bjuds vårdnadshavarna in till föräldramöte och föräldraråd där innehållet bland annat utgår från vår värdegrund. Varje läsårsstart uppmanas vårdnadshavarna, genom välkomstbrev, att läsa vår Trygghetsplan.

Alla vuxna på skolan kommunicerar och belyser vår värdegrund och ordningsregler i olika handlingar med värdeord. Ex vad *ansvarsfullt* av dig att ta upp pappret. Vad *omtänksamt* av dig att hjälpa kompiserna.

Trygghetsenkät görs två gånger per läsår som följs upp och utvärderas.

Kollegialt lärande vid konferenser sker kontinuerligt då pedagogerna diskuterar olika dilemman utifrån aktuella händelser och värdegrunden.

Om en vuxen på skolan får reda på att en elev utsatts för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling ska detta meddelas direkt till rektor som därefter anmäler till huvudman. Skyndsamt startas en utredning och eventuella åtgärder för att förhindra att det upprepas, om eleven har utsatts för diskriminering eller kränkande behandling.

Arbetet mot kränkande behandling följs upp och utvärderas systematiskt.

Årshjul över trygghetsaktiviteter 2018

Kontinuerligt arbete under året:

- Diskussioner om trygghetsarbetet i Ankarna
- Skönlitterär läsning
- Rastaktiviteter

Månad	Aktivitet	Ansvarig
Augusti	<ul style="list-style-type: none"> • Trygghetsplan och trygghetsarbetet diskuteras • Fyrens Farled – GOA diskuteras och revideras • Sammanställning av vt:s trygghetsenkät presenteras och uppföljning diskuteras • Otrygga platser uppmärksammas och diskuteras i arbetslagen • Trygghetsarbete i basgrupperna under navigeringsveckorna • Trygghetsteamet presenteras i basgrupperna 	<ul style="list-style-type: none"> • Ledningsgruppen • Ledningsgruppen + alla pedagoger • Trygghetsteamet • Trygghetsteamet och arbetslagen • Alla pedagoger i ankarna • Trygghetsteamet
September	<ul style="list-style-type: none"> • Trygghetsarbete i ankaret • Information om trygghetsarbetet vid föräldramöte • Presentation av Trygghetsteamet vid föräldramöte 	<ul style="list-style-type: none"> • Pedagoger i ankarna • Trygghetsteamet
Oktober	<ul style="list-style-type: none"> • Personlig uppföljning av vt:s trygghetsenkät - dokumenteras 	<ul style="list-style-type: none"> • Personliga lotsar
November	<ul style="list-style-type: none"> • Trygghetsarbete: Äventyr • Trygghetsenkät elever 	<ul style="list-style-type: none"> • Åsa, Teresia, åk 5 • Trygghetsteamet
December	<ul style="list-style-type: none"> • Sammanställning och akut uppföljning av trygghetsenkäten inom en vecka 	<ul style="list-style-type: none"> • Trygghetsteamet + ev. personlig lots

Januari	<ul style="list-style-type: none"> • Trygghetsarbete: Äventyr • Sammanställning av ht:s trygghetsenkät presenteras och uppföljning diskuteras • Otrygga platser uppmärksammas och diskuteras i arbetslaget 	<ul style="list-style-type: none"> • Åsa, Teresia, åk 5 • Trygghetsteamet • Trygghetsteamet och arbetslagen
Februari	<ul style="list-style-type: none"> • Trygghetsarbete: Äventyr 	<ul style="list-style-type: none"> • Åsa, Teresia, åk 5
Mars	<ul style="list-style-type: none"> • Personlig uppföljning av trygghetsenkät - dokumenteras 	<ul style="list-style-type: none"> • Personliga lotsar
April	<ul style="list-style-type: none"> • Trygghetsarbete: Äventyr - FINAL • Valborgsfirande med trygghetsarbete i vänskapsgrupper 	<ul style="list-style-type: none"> • Åsa, Teresia åk 5 • Personalgrupp tillsammans med elevrådet
Maj	<ul style="list-style-type: none"> • Trygghetsenkät elever • Trygghetsenkät personal 	<ul style="list-style-type: none"> • Trygghetsteam • Ledningsgruppen
Juni	<ul style="list-style-type: none"> • Sammanställning och akut uppföljning av trygghetsenkäten 	<ul style="list-style-type: none"> • Trygghetsteam + ev. personlig lots

Fyren EkAlmens rutiner vid anmälan av kränkningar – bilaga 1

Mål för Fyren EkAlmens verksamhet

Ingen elev eller vuxen på Fyren EkAlmen ska utsättas för trakasserier eller kränkande behandling av andra elever eller personal på skolan.

Anmälan om kränkande behandling

En elev som utsatts för enskilda kränkningar eller trakasserier kan alltid vända sig till en vuxen på skolan. Vårdnadshavare kontaktar i första hand sitt barns lots och i andra hand trygghetsteamet eller rektor då man misstänker att en elev utsätts för trakasserier eller kränkande behandling av en annan elev. Om eleven blivit utsatt för diskriminering eller kränkningar av personal på skolan kontaktas rektor.

Den utsatte kan känna trygghet i att den vuxne alltid tar tag i situationen direkt och meddelar sedan ansvariga lotsar om händelsen.

En anmälan om kränkande behandling anmäls alltid till rektor som anmäler ärendet vidare till huvudman. Därefter görs en utredning i ärendet utifrån Fyren EkAlmens rutiner vid kränkande behandling.

Rutiner vid trakasserier och kränkande behandling

Så fort någon pedagog på skolan fått kännedom om att en elev anser sig vara utsatt för kränkande behandling, anmäls detta till rektor, som omgående anmäler vidare till huvudmannen.

När en elev uttrycker en upplevelse av kränkande behandling, utreds och kartläggs omständigheterna för den utsatte, bl.a genom samtal med inblandade elever tillsammans med pedagog. Detta sker i snar anslutning till att skolan fått kännedom om den upplevda kränkningen. Dokumentation om utredning och kartläggning upprättas. Ansvarig pedagog informerar arbetslaget om ärendet. I de fall kränkande behandling förekommer kontaktas inblandade elevers vårdnadshavare.

Om kränkningarna inte upphör genom dessa åtgärder lyfts ärendet vidare till arbetslaget.

Ansvar: Samtliga pedagoger

Rutiner vid upprepad kränkande behandling:

1. Ansvarig pedagog anmäler ärendet till rektor.
2. Rektor anmäler ärendet till huvudmannen
3. Ansvarig pedagog samtalar med eleven för att utreda och dokumentera det inträffade, samt informerar lotsen.
4. Lotsen lyfter ärendet till arbetslaget.
5. Arbetslaget diskuterar och vidtar åtgärder för att förhindra fortsatt kränkande behandling. Åtgärderna dokumenteras av arbetslaget på särskilda tjänsteanteckningar
6. Inblandade elevers vårdnadshavare informeras om situationen – detta dokumenteras.
7. Åtgärderna följs upp och dokumenteras vid lotssamtal för inblandade elever.
8. Åtgärderna utvärderas och återkopplas till vårdnadshavare – detta dokumenteras
9. Om ärendet avslutas dokumenteras detta och meddelas rektor.
10. Om kränkningarna inte upphör genom arbetslagets åtgärder lyfts ärendet vidare till Trygghetsteamet.

Rutiner för trygghetsteamets arbete

Trygghetsteamets ansvarige utser två medlemmar ur trygghetsteamet som ansvarar för ärendet och träffas så snart som möjligt efter att anmälan gjorts. Dessa ansvarar för att ärendet anmäls till rektor, att arbetsgången följs, dokumenteras och avslutas. Övrig personal ser vid behov till att verksamheten ändå kan fungera.

Arbetsgång:

1. Ärendet anmäls till rektor som anmäler vidare till huvudmannen
2. Samtal med den utsatte och ev. vårdnadshavare för att utreda vad som hänt.
3. Samtal med den/de som kränkt – detta samtal innehåller både ett STOPP för kränkningar och överenskomna åtgärder för arbetet.
4. Samtliga vårdnadshavare kontaktas via telefon efter samtalen
5. Lotsar, rastvärdar och rastlekvärdar informeras om situationen.
6. Samtalen följs vanligtvis upp under två veckor och ev. återkoppling via mail görs med vårdnadshavare efter överenskommelse.
7. När ärendet avslutats lämnas det över till lotsar och vårdnadshavare kontaktas åter via telefon.
8. Dokumentation över utredning, samtal och åtgärder upprättas och lämnas till koordinator för arkivering samt skrivs in i skolans ärendeöversikt av trygghetsansvarig på skolan.
9. Lotsen ansvarar för att ärendet följs upp under kommande lotssamtal

Ytterligare åtgärder

Om kränkningarna inte upphör, eller fortsätter vid ett senare skede, anmäls ärendet av Trygghetsteamet, till rektor, och en elevvårdskonferens tillsammans med elevhälsan äger rum. Vid elevvårdskonferensen upprättas ett åtgärdsprogram för den/de som kränkt.

Fyrens Farled och värdegrund – bilaga 2

Fyrens farled

På Fyren är vi **GOA** mot varandra:

G = Glädjespridare **O** = Omtänksam **A** = Ansvarsfull

Trygghetsenkäten – arbetsgång – bilaga 3

1. Enkäten genomförs i varje basgrupp och på Hamnen under nov/dec och i maj
2. Enkäten sammanställs av den som genomfört den – sammanställningen lämnas till någon i trygghetsteamet innan terminsslut
3. Om något anmärkningsvärt framkommer av skolans enkät följs detta upp med respektive lotsbarn inom en vecka.
4. Trygghetsteamet sammanställer skolans gemensamma resultat och diskuterar ev. åtgärder, vid starten av nästa termin. Personal och elever uppmärksammas på otrygga platser, så att alla kan hjälpas åt.
5. Ankarna följer gemensamt upp resultaten från respektive Ankares enkät (jan/feb + aug/sep)
6. Under mars + oktober följs den senaste enkäten upp med varje lotsbarn vid lotssamtal för att uppmärksamma ev. förändringar. Detta dokumenteras direkt på enkäten.
7. Ev. upprepade kränkningar som kommer fram vid uppföljningarna anmäls till trygghetsteamet snarast. Ärendet följer sedan rutinerna för upprepad kränkande behandling.
8. Enkäterna arkiveras i dokumentationspärmar – ansvarig: spec.ped + lotsar.

Läsning under Navigeringsveckorna – Bilaga 4

F-klass

Tilda med is och sol

Åk 1

Det ingen såg.... Med Knyst var tyst

Åk 2

Glashjärtat – Anna Helgesson

Åk 3

Betty och Skuggorna – Carina Wilke

Åk 4

Bettys spegel – Carina Wilke

Åk 5

Betty och Robban – Carina Wilke

Åk 6

Äventyrsveckan – Sofia Nordin

Bettyböckerna:

De tre Bettyböckerna skildrar mobbing ur olika perspektiv. Alla kan känna igen sig i någon av rollerna. Lärarhandledning finns.

- *Den mobbade* - **Bettys spegel** – Betty är nyinflyttad, vanlig tjej, blir mobbad, de vuxna lyckas inte lösa problemen. Av en händelse hittar Betty något som ger henne oväntad hjälp ...

- *Mobbaren* - **Betty och Robban** – Robban är klassens tuffing. En ny kille hotar hans ställning och status och blir snart utsedd till Robbans mobbingoffer.

- *Åskådarna och medlöparna* - **Betty och skuggorna** – Hela klassen håller på att förvandlas. De tycker likadant, säger samma saker och ska ha samma kläder. De blir som skuggor som lyder mobbaren. Böckerna passar bäst för åldern 9-12 år.

Äventyrsveckan:

Klassen åker på skolresa och efter en olycka hamnar klassens mobbade och hennes plågoande vilse tillsammans i skogen. Boken vänder upp och ner på rollerna stark – svag, tjej – kille, modig – tuff. Boken har också ett slut som öppnar för egna diskussioner

Skönlitterära tips + filmtips – bilaga 5

För de yngsta:

- **Göran Cronwall mfl: Kompisar**
- **Margret Ray: Pricken**
- **Gunilla Bergström : Alfons och odjuret och Är du feg Alfons Åberg?**
- **Carina Wilkes: Tilda med is och sol** – Tilda är en ganska bråkig tjej, som egentligen vill vara snäll. Barnen kommer att förstå varför Tilda handlar som hon gör. De kommer också att lära sig hur man kan förändra sig och bli en bättre kompis. (mer material finns att beställa från AB bokförlaget Lilla e, fax nr: 510 125 95)

Upp till 10 år:

- × **Gripe Maria: Hugo och Josefin** - Suverän bok om kamratskap, mobbing, egenvärde, gemenskap – passar i fyran och lägre årskurser – bra högläsning eller klassläsning.
- × **Kerstin Johansson i Backe: Moa och Pelle** - Moa och Pelle har alltid varit vänner. När de börjar skolan passar det inte längre att vara tillsammans. Pelle klarar sig bra, men Moa blir ensam
- × **Parry Heide Florence: När Trevald krympte** mycket att samtala om kring barnet som inte blir sett. Passar alla åldrar! Kort och enkel bok.
- × **Carina Wilkes: Betty och de magiska skorna** insiktsfull bok om mobbing för något yngre barn (5-10 År). Barnen ges tillfälle att leva sig in i berättelsen där den utsatte Betty symboliskt byter plats med sin plågoande. (Det finns även affisch och spel som kan beställas från AB bokförlaget Lilla e, fax nr: 510 125 95.
- × **Carina Wilke: Liv och Saga** – Liv är trött på att alltid kallas för Lilla Liv, det är tråkigt att ingen hör eller ser henne. Hon beslutar sig för att växa och bli stor för att höras och synas. En dag på sommarlovet träffar hon en märklig flicka som heter Saga. Hon och hennes hund Story är roliga kompisar som tar med Liv på hisnande äventyrsresor genom tid och rum. När Liv börjar skolan till hösten har Saga försvunnit, kvar finns bara en datadiskett och en hemlig nyckel. Men Liv har vuxit under sommaren. Enligt förlaget är detta en bok som får de osynliga barnen att känna sig stärkta – och kanske får kamraterna att tänka i nya banor. (5-10 år)

Skolår 4-6:

- × **Aidan Chambers: Klappjakten** – Lucy hade aldrig trott att det någonsin skulle hända henne. Visst hade hon sett hur Melanie och hennes två kompisar mobbade den ena och den andra och hur de krävde att få presenter för att sluta – rena utpressningen. Men en morgon stod de och väntade på henne... En bok om mobbing som trots allt inger hopp och kan stärka dem som blir eller har blivit mobbade; en bok som kan få dem som mobbat att inse hur meningslöst det är. (så 5, 6)
- × **Eva Wikström: Johan och Peter (Ensam med hajar och Ensam krigare)** – två böcker som skildrar mobbing ur två perspektiv. Den förstnämnda mobbarnas och den andra den mobbades. (I boken: Möte med ungdomslitteraturen, som finns på skolbiblioteket finns förslag på arbetsuppgifter kring boken)

- × **Annika Thor: Sanning & konsekvens**
- × **Lin Hallberg: Kompisboken** - Klara har fått en kompisbok av sin mormor. I den ska alla klasskompisar skriva. Men Klara har inga kompisar i klassen, fast det säger hon inte till mormor. I stället börjar hon skriva själv. Om Auriel som alla killar vill vara ihop med. Om Kemal som tror att han äger Auriel. Och om Anton som kommer ny till klassen och ställer allt på ända. En bok som på osentimentalt vis beskriver klassrummets speciella gruppdynamik. Passar främst läsare som går i mellanstadiet.

Film:

Elina – som om jag inte fanns

Bygger på bok av Kerstin Johansson i Backe. Utselas på 40-talet(?) i finskspråkiga Tornedalen. I

skolan gäller dock svenska språket(finska är förbjudet) och den stränga huvudläraren ser det som sin uppgift att lära barnen svenska så de ska klara sig i samhället. Elina är stolt och envis och talar finska. Det leder till att hon blir utfrysad av läraren. En mycket engagerande film. Diskussioner kring filmen kan handla om mobbing, utfrysning men även om rätten till sitt språk i Sverige och världen. Passar från så 3 och uppåt.

Mobbning förbjudet (13 min)

Shelly är en flicka på 8-10 år som blir retad och mobbad i skolan av några flickor i samma ålder. De retar henne för att hon inte har någon pappa och kräver pengar för att låta henne vara i fred. Shelley försöker hålla sig undan, men berättar till slut för mamma...Från 7-11 år.

Hugo och Josefin (82 min)

Josefin har ingen att leka med. En dag rymmer hon hemifrån. Hon träffar Hugo och de blir goda vänner. Hugo "kan allting" och Josefin beundrar honom mycket.

Gummitarzan (90 min)

Ivan 8 år har det besvärligt. I skolan sitter han mest och dagdrömmar och tycker att bokstäverna är förfärligt många. På rasterna utsätts han för de stora grabbarnas trakasserier. Ivan klarar ingenting ordentligt tycker hans pappa som ger honom öknamnet Gummitarzan. Mamman vill väl men ägnar sig mest åt att dammsuga. Det är först när han träffar kranskötaren Olle som han inser att alla är bra på någonting...

Elvis, Elvis (101 min)

Elvis är ca 7 år. En liten människa, men ännu ett barn, särskilt i sina föräldrars ögon. Mamman bestämmer över Elvis tillvaro, egoistiskt och egenmäktigt, med den vuxnes alla maktmedel. Elvis förstår sina föräldrar och alla andra vuxna i sin värld. Problemet är att de inte förstår honom. Nå, somliga gör det, som hans farföräldrar och Anna-Rosa.